

Resume

Jak již vyplývá z názvu, práce se zabývá vývojem mezinárodních vztahů Československa a rodícího se státu Izrael v letech 1947-1949. Pro Židy představuje rok 1947 významný mezník. OSN jim přiznala právo na vlastní stát v Palestině, o který se měli dělit s palestinskými Araby. Mezi státy, které návrh připravovaly v rámci United Nations Committee on Palestine (UNSCOP), figurovalo i Československo. ČSR se výrazným způsobem zasadilo o vznik tohoto návrhu a jeho prosazení.

Kromě výrazné pomoci v OSN začala naše vláda podporovat židovské požadavky i jinými způsoby. Aby se mohli Židé ubránit invazi okolních arabských států, potřebovali nezbytně zbraně. Ty jim byly v letech 1947-1949 z Československa dodány, a to i navzdory embargu na dovoz zbraní, které OSN pro danou oblast vyhlásilo. Celkový objem dodaného vojenského materiálu je odhadován na více jak 1 miliardu Kčs. Jelikož Izraelci potřebovali zbraně co nejdříve, byl zřízen od května do srpna 1948 tajný letecký most mezi československým letištěm v Žatci a některými letišti v Izraeli. Tajná Žatecká akce se stala symbolem vzájemných vynikajících vztahů ve sledovaném období. Mezi dodávanými zbraněmi nefigurovaly jen lehké zbraně (pěchotní pušky a samopaly), ale i těžké kulometry, děla a především 25 letadel typu Avia S-199 a 50 strojů typu S-99 (Spitfire LF MK IX E), díky kterým izraelská armáda v první židovsko-arabské válce ovládla vzdušný prostor a zastavila postup egyptské armády.

Za další výraznou pomoc lze považovat výcvik vojáků pro Izrael. V Československu bylo vycvičeno více jak 200 vojenský specialistů, především pilotů, leteckých techniků, parašutistů a tankistů. Kromě specialistů umožnila komunistická vláda zorganizování brigády židovských dobrovolníků z Československa a některých dalších zemí východního bloku na našem území. Brigáda byla vycvičena v rozmezí srpna a listopadu 1948 ve vojenském areálu Libavá a jeho okolí a během zimy se všech 1355 jejích členů i s rodinnými příslušníky vystěhovalo do Izraele.

Československo podpořilo Izrael diplomaticky a demograficky. Naše vláda byla mezi prvními, které uznaly nový stát a to již 19. května 1948. V první polovině následujícího roku bylo umožněno vystěhování 15 až 20 000 československých občanů židovského původu.

Důvodů velmi příznivého postoje ČSR k Jewish Agency a budoucímu státu Izrael bylo několik. V poválečných letech navazovalo ČSR na příznivé vztahy se sionisty z meziválečného období především prostřednictvím Jana Masaryka a Eduarda Beneše. Československou mezinárodní politiku také stále více ovlivňoval postoj SSSR, na kterém se

naše země stávala pomalu ale jistě závislá. Jelikož i sověti nečekaně podpořili plán na rozdělení Palestiny a vznik samostatného židovského státu, zastávali i přední českoslovenští komunističtí funkcionáři podobný postoj a kladný vztah k židovským požadavkům až do roku 1949, kdy se začal postoj Moskvy měnit. Kromě vlivu Moskvy a toho, že se za podporu Izraele postavily nejvýznamnější osoby komunistického Československa, jako například Gottwald, Clementis nebo Reicin, nesmí být jako jeden z hlavních faktorů při rozhodování o pomoci Izraeli přehlížena ekonomická motivace. Obchodování s Jewish Agency přinášelo Československu okamžité zisky v nedostatkových devizách a zároveň se spolupráce s Židy zdála být perspektivnější než s Araby.

Za Izrael koordinoval vzájemnou spolupráci na dálku Ben Gurion a přímo v Československu působil Ehud Avriel, první vyslanec židovského státu pro Československo a Maďarsko. Období spolupráce ale brzy skončilo. Již v roce 1949 se pomalý obrat v československo-izraelských vztazích projevil v postupném zastavení prodeje zbraní, v neprodloužení vystěhovalecké akce, v útocích proti sionistickým organizacím nebo v komplikacích provázejících uzavírání dohody o hospodářské a ekonomické spolupráci.

V první polovině 50. let se spolupráce změnila v opozici a vyústila v diplomatickou roztržku, způsobenou především zrušením procesu se Slánským, který měl zcela jasný antisemitský a antisionistický rozměr.